ماه‌ی سفید مهتابی‌ها در سکوتی ماه‌ی ابرهای تیره‌ی آبشار در گردنه‌ی

هفتمین نشست دوسالانه‌ی بازشناسی ادبیات بومی شمال در سالن آبی هتل کاج‌بلند — ۱۴۰۴/۸/۱۱

ایمان رحیمی ــ بازشناسی ادبیات بومی

نشست دوسالانه‌ی بازشناسی ادبیات بومی شمال روز پنجشنبه ۱۴۰۴/۸/۱۱ در هتل کاج‌بلند برگزار شد. در این نشست ۱۲ پژوهش تازه درباره‌ی ترانه‌های آیینی، اشعار شفاهی و واژه‌نامه‌های محلی ارائه شد. برگزارکنندگان گفتند بیش از ۴۰ پژوهشگر از تهران، رشت، ساری و گرگان در این نشست حضور داشتند. دبیر نشست، دکتر منیژه آذرپیک، گفت هدف نشست آشنا کردن پژوهشگران با منابع تازه‌ی شفاهی است که بسیاری از آن‌ها هنوز ثبت نشده‌اند.

نشست روز پنجشنبه ساعت ۹ با سخنرانی دکتر منیژه آذرپیک درباره‌ی «ماه در ترانه‌های کار» آغاز شد. او گفت بسیاری از ترانه‌های برداشت برنج در گیلان و مازندران در قالب دوبیتی‌هایی سروده می‌شوند که معمولاً در شب‌های مهتابی خوانده می‌شوند. به گفته‌ی او، در برخی روستاها هنوز زنان هنگام درو آهسته آهسته ترانه می‌خوانند تا ریتم کار حفظ شود. او نمونه‌هایی از ترانه‌ها را خواند که در آن ماه نماد صبر، تنهایی و گاه امید است.

سخنران دوم، مهندس کامران بیات‌زاده، درباره‌ی «ماه در آیین‌های باران‌خواهی روستاهای کوهستانی» سخن گفت. به گفته‌ی او، در روستاهای کوهستانی گیلان و مازندران تا دهه‌ی ۱۳۴۰ آیین‌هایی برای فراخواندن باران برگزار می‌شد که در آن‌ها ماه نقش مهمی داشت. بیات‌زاده گفت برخی از این آیین‌ها هنوز در برخی روستاهای دورافتاده انجام می‌شود اما ثبت نشده‌اند. او پیشنهاد کرد که گروه‌های پژوهشی محلی برای ثبت این آیین‌ها تشکیل شود.

پس از استراحت ۲۰ دقیقه‌ای، نشست دوم با موضوع «واژه‌نامه‌های محلی و ثبت گویش‌ها» برگزار شد. فرشته نوروزی، پژوهشگر گویش‌های کوهستانی، نمونه‌هایی از واژه‌های مربوط به ماه، شب و کشاورزی را معرفی کرد. به گفته‌ی او، برخی از این واژه‌ها در فرهنگ‌های چاپی ثبت نشده‌اند و با مرگ سالمندان در حال فراموش شدن‌اند. او پیشنهاد کرد که برای هر واژه کارت ثبت تهیه شود و نام گوینده، روستا و سال ثبت در آن نوشته شود.

در پایان نشست، شرکت‌کنندگان قطعنامه‌ای امضا کردند که در آن خواستار حمایت از ثبت آیین‌های ماه‌محور و تشکیل آرشیو صوتی ترانه‌های محلی شدند. قرار است این قطعنامه به اداره‌ی میراث فرهنگی استان ارسال شود. برگزارکنندگان گفتند نسخه‌ی کامل مقالات تا پایان آذر ۱۴۰۴ در سایت انجمن منتشر می‌شود. نشست با پذیرایی ساده و گفت‌وگوی آزاد تا ساعت ۱۸ ادامه داشت.

ماه‌ی کامل ماه‌ی تابستان ۱۴۰۴ در ۱۴ مرداد در گردنه‌ی دره‌سیاه قابل مشاهده است

بازشناسی دره‌سیاه ۵ اعتدال در ۱۴ مرداد ۱۴۰۴ در گردنه‌ی دره‌سیاه ثبت شد

مهندس کامران بیات‌زاده ــ بازشناسی دره‌سیاه

بازشناسی دره‌سیاه ۵ اعتدال در ۱۴ مرداد ۱۴۰۴ در گردنه‌ی دره‌سیاه ثبت شد. این رصد که از ساعت ۲ تا ۴ بامداد انجام شد، نشان می‌دهد ماه کامل تابستان در این گردنه به ارتفاع ۳۱ درجه از افق می‌تابد و سایه‌ی کوه‌های شرقی تا عمق ۲ کیلومتر در دره کشیده می‌شود. مهندس کامران بیات‌زاده گفت این پدیده هر سال در همین روز تکرار می‌شود و برای کشاورزان محلی نشانه‌ی زمان برداشت گندم است.

به گفته‌ی او، دقت ثبت زاویه‌ی سایه‌ها به ۰٫۲ درجه رسیده است. تیم رصد از ۱۲ نفر تشکیل می‌شد و تصاویر با دوربین‌های بدون فیلتر گرفته شد تا نور مصنوعی دخالت نکند. بیات‌زاده گفت نتایج به صورت فایل صوتی و نقشه‌ی ساده منتشر می‌شود تا هر روستا بتواند زمان مشابه را برای سال بعد پیش‌بینی کند.